

Тетяна Потапчук
ORCID 0000-0003-1680-6976

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
вул. Шевченка 57, 76000, м. Івано-Франківськ, Україна,
tatvolod@ukr.net

Надія Кравець
ORCID 0000-0003-4334-1414

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
вул. Шевченка 57, 76000, м. Івано-Франківськ, Україна,
westangel@ukr.net

ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті самоосвіта як складник професійної підготовки виступає способом її реалізації. У цьому контексті під самоосвітою майбутніх вихователів ми розуміємо процес, який забезпечує безперервність підвищення освітнього рівня та розширення інформаційного поля фахівців, покращення якості та підняття рівня їхньої компетентності та професіоналізму, що пов'язаний з розвитком особистості та бере участь у формуванні загальної та педагогічної культури, слугує становленню світогляду, оскільки саме студент є суб'єктом управління власною навчальною діяльністю під час фахової підготовки.

На основі аналізу різних підходів до визначення поняття «самоосвітня компетентність» у контексті нашого дослідження цей термін розглядаємо як інтегративне явище, що характеризується наявністю стійкої внутрішньої мотивації, сформованістю професійно-значущих особистісних якостей, володінням вміннями й навичками самостійної роботи, які дозволяють особистості організувати пізнавально-пошукову діяльність, спрямовану на безперервний процес підвищення кваліфікації за професійним спрямуванням; та виступає складником професійної компетентності фахівця і показником успішності його фахової діяльності.

Враховуючи зазначене вище, можна констатувати тісний зв'язок поняття «самоосвіта» із поняттям «професійна підготовка»; самоосвіту при цьому слід розуміти як спосіб реалізації цієї підготовки, яка, відповідно, має на меті формування кваліфікованого працівника, здатного до вироблення стратегій професійного розвитку в результаті самоосвіти. Це є однією з найважливіших передумов подальшої професійної реалізації його як фахівця

У зв'язку з цим перед вищою школою постає завдання розробки більш ефективних технологій навчання та створення умов, які були б орієнтовані на стимулювання самоосвіти студентів.

Ключові слова: професійна підготовка, самоосвіта, компетентність, самоосвітня компетентність, формування самоосвітньої компетентності.

© Потапчук Т., Кравець Н., 2021

<https://doi.org/10.28925/2312-5829.2021.1.12>

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Необхідність посилення ролі самоосвітньої компетентності майбутніх вихователів зумовлює переорієнтацію організації освітнього процесу в університеті на формування спеціальних вмінь вчитися, готовності до саморозвитку, самовдосконалення, оволодіння способами адаптації до професійної діяльності у дошкільних закладах освіти.

Окрім того, самоосвіта майбутніх вихователів виступає важливішим засобом забезпечення якості підготовки студентів, оскільки сприяє активізації пізнавальної активності, розширенню професійного і загальнокультурного кругозору, розвитку професійно необхідних особистісних якостей (таких як: наполегливість, самостійність, самокритичність та ін.), виробленню професійно необхідних навичок (таких, як: самоорганізація, самоконтроль, робота з інформаційними джерелами, опрацювання літератури та ін.), полегшує процес професійної адаптації та набуття професійного досвіду тощо.

Відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту» «педагогічний працівник дошкільного навчального закладу – особа з високими моральними якостями, яка має відповідну вищу педагогічну освіту, забезпечує результативність та якість роботи, а також фізичний і психічний стан якої дозволяє виконувати професійні обов'язки» (Закон України, 2001, с.23).

Питання професійної компетентності майбутніх фахівців сучасної системи дошкільної освіти виходить на перший план як надзвичайно значуще для прогресивного розвитку суспільства. Однак, слід також підкреслити винятково важливу роль самоосвітньої компетентності, яка створює можливості для безперервної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання порушеної проблеми і на які спирається автор. Проблема самоосвітньої компетентності майбутнього вихователя є актуальною в теорії та практиці вищої школи.

Враховуючи актуальність формування самоосвітньої компетенції, дослідженню зазначеної проблеми присвячені роботи С. Архангельського, А. Усової, Н. Нікандрова, Т. Шамової та ін. Спеціальні дисертаційні дослідження з питань формування самоосвітньої компетентності студентів належать О. Малихіну, І. Преображенській, Р. Сагітовій тощо. Різноманітні напрями професійної педагогічної підготовки досліджувалися багатьма науковцями, зокрема: педагогічні умови професійного саморозвитку, самосвідомості майбутніх вихователів в умовах магістратури (Р. Цокур, К. Касярум, І. Донченко, С. Зінченко, О. Семенов); підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності (О. Момот, О. Дубасенюк, Б. Клименко, Т. Приходько, А. Сбруєва, Б. Ступарик та ін.).

Говорячи про професійну компетентність, варто зробити наголос на важливості прагнення і здатності молодшої людини реалізувати свій потенціал, збагачувати життєвий і професійний досвід, досягати успіхів у сфері дошкільної педагогіки. Оскільки компетентність включає в себе когнітивний, мотиваційно-ціннісний та вольовий компоненти, важливо надавати увагу здатності випускника свідомо визначити життєву стратегію, формулювати плани, докладати зусиль для їх реалізації (Беленька, 2011).

За М. Згурською, педагог – це унікальний фахівець, який поєднує два види діяльності: наукову й педагогічну (Згурская М. П., 2009). Діяльність педагога, його професіоналізм передбачає оптимальне поєднання педагогічної, наукової, дослідницької діяльності з ґрунтовною навчально-методичною підготовкою,

відзначають О. Мороз і В. Юрченко (Мороз та Юрченко, 2001).

І. Бопко стверджує, що педагог є науковцем, дослідником у галузі науки, яку викладає в закладі вищої освіти, і не лише на високому рівні знає свій предмет, але й самостійно досліджує певну наукову проблему, постійно вдосконалює навчальні курси, поповнює теоретичний матеріал новими відомостями, висновками й науковими знахідками, завжди бере участь у роботі наукових конференцій, конгресів та семінарів, публікує наукові статті, навчально-методичні посібники тощо. Поєднання наукової та педагогічної компонентів роботи в професійній діяльності педагога, звертає увагу дослідник, посилює його пізнавально-креативний, самостійно-пошуковий і науковий аспект (Бопко, 2014).

Необхідним складником ефективного здійснення майбутніх професійних завдань є формування та розвиток самоосвітньої компетентності під час фахової підготовки.

Отже, **мета** статті полягає у теоретичному обґрунтуванні ключових понять дослідження: «самоосвіта», «компетентність», «самоосвітня компетентність», «формування самоосвітньої компетентності».

Методи: аналіз, систематизація й узагальнення психолого-педагогічної наукової літератури з метою з'ясування стану розробленості досліджуваної проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням одержаних наукових результатів.

Враховуючи специфіку роботи вихователя, який має володіти найсучаснішими знаннями у галузі дошкільної освіти, фізіології, спеціальної педагогіки, новітніми методиками викладання навчальних дисциплін, виховання і розвитку дітей дошкільного віку, стає зрозумілим, що без свідомої і систематичної самоосвіти вихователя неможлива його професійна підготовка.

Беручи до уваги той факт, що в освітніх закладах України навчальний процес будується відповідно до Болонської конвенції, збільшено частку самостійної роботи студентів у відношенні до аудиторної (співвідношення 1:3). Саме збільшення часу втричі на самостійну роботу студентів у порівнянні з лекційною формою занять

вважається найефективнішим для поліпшення якості підготовки фахівців. Тому і виникає проблема формування самоосвітньої компетенції майбутніх фахівців. Необхідність вирішення проблеми формування самоосвітньої компетентності студентів призводить до вирішення питань організації їх самостійної роботи, її вдосконаленню і систематизації. Багато фахівців процес формування самоосвітньої компетентності студентів університету представляють як складний процес переростання самостійної роботи студента в самоосвіту.

З огляду на це значний інтерес представляє дослідження Л. Пелех (Пелех, 2001), у якому визначено чотири основні напрями організації процесу підготовки майбутнього педагога в системі роботи навчального закладу, а саме:

1. Формування особистості має відбуватися як у процесі аудиторної роботи, так і в позааудиторній діяльності (С. Дем'янчук, І. Зязюн, В. Кузь, Є. Сявакко, М. Ярмаченко та ін.).

2. Обов'язковим складником цілісної концепції педагога є професійне самовиховання (С. Єлканов, В. Лихачов, О. Стоян та ін.).

3. Формування всебічно розвиненої особистості шляхом активізації в різних сферах діяльності: соціальной, політичній, науковій, художній.

4. Упровадження масових форм виховної роботи в діяльність навчального закладу (Я. Гнутель, Н. Ничкало, Т. Сущенко та ін.).

На думку Т. Поніманської, для досягнення високих результатів майбутній вихователь повинен володіти певними особистісними якостями:

1) здатність до рефлексії (усвідомлення суб'єктом того, як його сприймає суб'єкт спілкування) і контролю результатів педагогічної діяльності, співробітництва з дитиною на засадах гуманізму, розвитку її особистості;

2) здатність виявляти і враховувати інтереси дітей, їхнє право на повагу, емоційно й морально підтримувати їх, прагнення до емоційної близькості у спілкуванні з ними, вміння спрямовувати його на забезпечення психологічного комфорту і своєчасного розвитку особистості;

3) постійна налаштованість на розширення знань, самонавчання і самовиховання для вдосконалення своєї педагогічної майстерності (Поніманська,

2004, с.134).

Результати дослідження показали, що особливої гостроти набуває підготовка фахівців дошкільної освіти, оскільки майбутні вихователі неповністю усвідомлюють її сутність, недостатньо володіють відповідними знаннями і вміннями. Цей висновок посилюється і результатами аналізу навчальних планів та програм підготовки вихователів ЗДО.

Відтак, майбутній вихователь ЗДО – це магістрант університету, який навчається за освітніми програмами, що забезпечують його підготовку з дошкільної освіти та сприяють позитивній мотивації до неї.

Можна стверджувати, що без досконало розвинутої техніки самостійної роботи перехід до самоосвіти неможливий. Принципова відмінність самостійної роботи від самоосвіти полягає в тому, що самостійна робота студентів, в основному, стимулюється та скеровується ззовні, тоді як самоосвіта – внутрішніми мотивами, що виходять за рамки навчальних.

Самоосвіту не можна ототожнювати із самостійною роботою, тому що вона – цілеспрямоване добровільне вдосконалення особистості у сфері науки, культури за допомогою самостійної та науково-дослідницької діяльності. Отже, самостійна робота є одним із засобів самоосвіти.

Таким чином, самостійна робота студентів як вид їх навчально-пізнавальної діяльності сприяє виробленню установки на самостійне та систематичне поповнення своїх знань, умінь орієнтуватися в потоці інформації при вирішенні навчально-професійних задач, відповідному просуванню від нижчих до вищих рівнів розумової діяльності, тобто до формування самоосвітньої компетентності.

Специфіку формування самоосвітньої компетентності в процесі професійної підготовки, можна представити, наступним чином: самоосвіта є результатом професійної освіти й обов'язковою умовою її ефективності. Взаємозв'язок процесів освіти та самоосвіти зумовлений тим, що самоосвіта сприяє накопиченню знань, формуванню інтелекту, розвитку, розумових сил і здібностей; самоосвіта є інформативним процесом, складником розумового самовиховання, завдяки якому виробляються якості, потрібні для успішного оволодіння знаннями та фаховими

компетентностями.

Компетентність трактується як характеристика індивіда, інтегрованого в будь-яку діяльність, як базисна риса особистості, що буде проявлятися під час будь-якого виду діяльності індивіда. Йдеться про комплекс особистісних характеристик, що формуються впродовж життя і створюють передумови до формування компетентності (комплекс відповідних цінностей, наявність високого рівня мотивації до саморозвитку, прагнення до професіоналізму в відповідній галузі, спрямованість на продуктивність діяльності, здатність до саморегуляції, самоаналізу, рефлексії, тощо. Отож, акцентується увага на особистісних якостях людини (учня, студента, професіонала). Закономірно, що формування особистісних якостей, включаючи мотивацію, цінності, як і здатність до самоуправління, реалізується лише через саморозвиток (особистісний, професійний) і тому завдання сучасної освіти на етапі переходу до компетентної освіти обумовлює потребу побудови такої системи професійного розвитку вчителя, яка є сприятливою для переходу на рівень саморозвитку (Пукас, 2018).

Вивчаючи особливості формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців, М. В. Ольховська термін «формування самоосвітньої компетентності» розуміє як єдність, взаємопроникнення двох процесів: зовнішнього педагогічного впливу викладача на студента з метою засвоєння ним самоосвітніх знань, умінь і навичок та внутрішнього процесу самовдосконалення особистості майбутнього фахівця (Ольховська, с. 86).

Процес формування самоосвітньої компетентності включає систему ситуацій здобуття самоосвітнього досвіду: поява інтересу до самоосвіти як нового ресурсу розвитку та конкурентоспроможності; пошук і вибудовування власної системи; перетворення творчої самоосвітньої роботи в необхідний елемент професійної діяльності та вільного часу фахівця.

До психолого-педагогічних умов формування самоосвітньої компетентності майбутнього фахівця дослідник В. Кезин відносить (Кезин, 2012):

1. Врахування при плануванні та організації самостійної роботи того факту, що студент усвідомлює себе самостійною, самокерованою особистістю;

2. Визнання того, що студент володіє життєвим, професійним, соціальним досвідом, який стає важливим джерелом його самонавчання;

3. Прийняття того, що в основі готовності студента до навчання лежить прагнення вирішити свої життєво важливі проблеми і досягти конкретні цілі;

4. Забезпечення можливості невідкладної реалізації отриманих знань, умінь, навичок, якостей;

5. Розуміння того, що самоосвітня діяльність студента значною мірою зумовлена.

Відповідно, в якості умов формування самоосвітньої компетентності виступають: інформаційно-освітнє середовище (мобільне навчання); рефлексивне середовище.

Перша умова орієнтована на розвиток віртуальної мобільності студента. Студент «занурюється» у творчу діяльність, спрямовану на самореалізацію, яка сприяє формуванню самоосвітньої компетентності.

У свою чергу рефлексивна діяльність ґрунтується на самопізнанні та самоаналізі і розглядається як спосіб саморозвитку.

Перед викладачами у процесі формування самоосвітньої компетентності студентів постають наступні завдання:

- формувати мотиви самоосвіти;
- створити умови для розумового самовиховання студентів, їхньої самоосвіти;
- формувати свідоме ставлення до навчання;
- створити умови для усвідомлення студентом ефективності своєї навчальної праці;
- ознайомити студентів із методами та прийомами самоосвіти;
- ознайомити з творчими та дослідницькими методами роботи;
- навчити створювати індивідуальні програми самоосвіти.

Під самоосвітньою компетентністю Н. А. Воропай розуміє якість особистості вихователя, що характеризується здатністю та готовністю до безперервної самоосвіти у професійній сфері, а також до використання можливостей

інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища з метою забезпечення ефективності цієї діяльності (Воропай, 2014).

У дисертаційній роботі І. Преображенська зазначає, що самоосвітня компетентність – це особистісно-професійна якість спеціаліста, яка виявляється в його здатності до постановки мети та завдань самоосвітньої діяльності, орієнтування в інформаційно-професійному просторі, вироблення власної системи самостійної пізнавальної діяльності, до вибору та ефективного застосуванню сучасних засобів інформаційної підтримки самоосвіти (Преображенская, 2008).

Отже, формування самоосвітньої компетентності – це складний індивідуально-психологічний процес, який відбувається на основі інтеграції теоретичних знань і практичних умінь, а також певного набору особистісних якостей. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в організації самоосвітньої діяльності студентів допомагає інтегрувати різні форми їхньої діяльності, надаючи процесу навчання більшої інтенсивності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, працюючи над формуванням самоосвітньої компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, викладач повинен урахувати необхідність цілісності, безперервності самоосвіти, узгодженості її змісту і методів з навчальними цілями, провідними компетентностями якими у майбутній професійній діяльності повинен володіти вихователь, індивідуальними особливостями та інтересами. Робота вихователя повинна бути спрямована на формування потреби та мотивації до самоосвіти, вміння визначати її напрямок, тематику, мету та цілі, які сприяли б досягненню цієї мети, вміння складати та покроково виконувати індивідуальний план самоосвіти, відображаючи хід його впровадження в індивідуальному щоденнику. Це дозволить майбутнім вихователям залишатись поінформованими про інноваційні методи, форми та принципи роботи, підвищувати свою професійну компетентність, а також знаходити рішення суперечливих питань та етичних дилем, які виникатимуть під час майбутньої професійної діяльності.

Подальшої наукової розвідки потребують питання розвитку самоосвітньої компетентності студентів педагогічних факультетів, формування самоосвітньої

компетентності майбутніх педагогів закладів середньої освіти у системі дистанційної освіти.

Література:

- Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу: монографія. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 320 с.
- Бопко І. З. Особливості та проблеми наукової діяльності викладача університету. Зб. наук. праць Національної академії Державної прикордонної служби України. *Серія: Педагогічні та психологічні науки*. 2014. № 3. С. 44–52.
- Воропай Н. А. Методичне забезпечення формування самоосвітньої компетентності майбутніх вихователів дошкільних закладів. Том 1 № 65 (2014): *Збірник наукових праць "Педагогічні науки"* С. 294–299/<http://eKhSUIR.kspu.edu/handle/123456789/622>.
- Закон України «Про дошкільну освіту». К.: Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2001. 56 с.
- Згурская М. П. Педагогическая культура: информационно-коммуникативный аспект компетенции преподавателя высшей школы. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. пр.* Харків, 2009. Вип. 22 (26). С. 34–43.
- Кезин В. Г. Психолого-педагогические особенности обучения взрослых. *Вестник ПНИПУ. Социально-экономические науки*. 2012. № 17 (44). С. 21–26.
- Мороз О. Г., Юрченко В. І. Підготовка майбутнього викладача вищої школи: психолого-педагогічний ракурс. *Наукові записки: збірник наукових статей НПУ імені М. П. Драгоманова*. Київ: НПУ, 2001. Вип. 41. С. 156–159.
- Ольховська М. В. Специфіка формування самоосвітньої компетентності майбутніх інженерів-педагогів. *Наукові праці*. 2013. Том 173. Вип. 161. С. 84–88.
- Пелех Л. Р. Формування особистості майбутнього вчителя у системі масових виховних заходів вищого навчального закладу : автореф. дис. ...канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Київ, 2001. 20 с.
- Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академвидав, 2004. 456 с.
- Преображенская И. Н. Формирование самообразовательной компетентности студентов художественно-графических специальностей (на материале дисциплин информационного цикла): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Воронеж, 2008. 205 с.
- Пукас І. Л. Професійно-педагогічний саморозвиток учителя у процесі співпраці школи з закладами педагогічної освіти: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Кам'янець-Подільський. 2018. 312 с.

References:

- Bjeljenjka, Gh. V. (2011). Formuvannja profesijnoji kompetentnosti suchasnogho vykhovatelja doshkiljnogho navchaljnogho zakladu [*Formation of professional*

- competence of a modern educator of a preschool educational institution*]: monohrafija. Kyjiv. un-t im. B. Ghrinchenka., 320 s. [in Ukrainian].
- Bopko, I. Z. (2014). Osoblyvosti ta problemy naukovoji dijalnosti vykladacha universytetu [*Features and problems of scientific activity of the university teacher*]. Zb. nauk. pracj Nacionalnoji akademiji Derzhavnoji pryordonnoji sluzhby Ukrainy. Serija: Pedagoghichni ta psykholohichni nauky. # 3. S. 44–52. [in Ukrainian].
- Voropaj, N. A. (2014). Metodychne zabezpechennja formuvannja samoosvitnjoji kompetentnosti majbutnikh vykhovateliv doshkilnykh zakladiv [*Methodological support of formation of self-educational competence of future teachers of preschool institutions*]. Tom 1 # 65: Zbirnyk naukovykh pracj "Pedagoghichni nauky" S.294-299/<http://eKhSUIR.kspu.edu/handle/123456789/622>. [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy (2001). «Pro doshkilnu osvitu» [*"On Preschool Education"*]. Redakcija zhurnalu «Doshkiljne vykhovannja», 56 s. [in Ukrainian].
- Zghurskaja, M. P. (2009). Pedagoghycheskaja kuljtura: ynformacyonno-kommunykativnyj aspekt kompetencyy prepodavatelja vysshej shkoly [*Pedagogical culture: information and communication aspect of the competence of a teacher of higher education*]. Problemy ta perspektyvy formuvannja nacionalnoji ghumanitarno-tekhnichnoji elity: zb. nauk. pr. Vyp. 22 (26). S. 34–43. [in Russian].
- Kezyn, V. Gh. (2012). Psykhologho-pedagoghycheskye osobennosty obuchenyja vzroslykh [*Psychological and pedagogical features of adult learning*]. Vestnyk PNYPU. Sotsialno-ekonomycheskye nauky. # 17 (44). S. 21–26. [in Russian].
- Moroz, O. Gh. & Jurchenko V. I. (2001). Pidgotovka majbutnjogho vykladacha vyshhoji shkoly: psykholohho-pedagoghichnyj rakurs [*Preparation of the future teacher of higher school: psychological and pedagogical perspective*]. Naukovi zapysky: zbirnyk naukovykh statej NPU imeni M. P. Draghomanova. NPU, Vyp. 41. S. 156–159. [in Ukrainian].
- Oljkhovsjka, M. V. (2013). Specyfika formuvannja samoosvitnjoji kompetentnosti majbutnikh inzheneriv-pedagoghiv [*The specifics of the formation of self-educational competence of future engineers-teachers*]. Naukovi pracj. Tom 173. Vyp. 161. S. 84–88. [in Ukrainian].
- Pelekh, L. R. (2001). Formuvannja osobystosti majbutnjogho vchytelja u systemi masovykh vykhovnykh zakhodiv vyshhogho navchalnogho zakladu [*Formation of the personality of the future teacher in the system of mass educational activities of higher education*]: avtoref. dys. ...kand. ped. nauk: spec. 13.00.04 «Teorija ta metodyka profesijnoji osvity». 20 s. [in Ukrainian].
- Ponimansjka, T. I. (2004). Doshkiljna pedagoghika [*Preschool pedagogy*]: navchalnyj posibnyk dlja studentiv vyshhykh navchalnykh zakladiv. Akademvydav, 456 s. [in Ukrainian].
- Preobrazhenskaja Y. N. (2008). Formyrovanye samoobrazovatel'noj kompetentnosti studentov khudozhestvenno-ghrafycheskykh specyjalnostej (na materyale dyscyplyn ynformacyonnogho cykla) [*Formation of self-educational competence*

of students of art and graphic specialties (on a material of disciplines of an information cycle)]: dys. ... kand.. ped. nauk: 13.00.08. 205 s. [in Russian].

Pukas, I. L. (2018). *Profesijno-pedagoghichnyj samorozvytok uchytelja u procesi spivpraci shkoly z zakladamy pedagoghichnoji osvity [Professional and pedagogical self-development of a teacher in the process of cooperation of a school with institutions of pedagogical education]: dys. ...kand. ped. nauk: 13.00.04 – teoriya i metodyka profesijnoji osvity. 312 s. [in Ukrainian].*

ФОРМИРОВАНИЕ САМООБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ УЧРЕЖДЕНИЙ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Татьяна Потапчук, доктор педагогических наук, профессор, профессор кафедры теории и методики дошкольного и специального образования, Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника

Надежда Кравец, кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и методики дошкольного и специального образования, Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника

В статье самообразование как составляющая профессиональной подготовки выступает как способ ее реализации. В данном контексте под самообразованием будущих воспитателей мы понимаем процесс, который обеспечивает непрерывность повышения образовательного уровня и расширение информационного поля специалистов, улучшение качества и повышение уровня их компетентности и профессионализма, связанный с развитием личности и участвует в формировании общей и педагогической культуры, служит становлению мировоззрения, поскольку именно студент является субъектом управления собственной учебной деятельностью во время профессиональной подготовки.

На основе анализа различных подходов к определению понятия «самообразовательная компетентность» в контексте данного исследования этот срок рассматриваем как интегративное явление, характеризующееся наличием устойчивой внутренней мотивации, сформированность профессионально-значимых личностных качеств, владением умениями и навыками самостоятельной работы, которые позволяют личности организовывать познавательно поисковую деятельность, направленную на непрерывный процесс повышения квалификации профессиональной направленности; и выступает составной частью профессиональной компетентности специалиста и показателем успешности его профессиональной деятельности.

Учитывая вышесказанное, можно констатировать тесную связь понятия «самообразование» с понятием «профессиональная подготовка»; самообразование при этом следует понимать как способ реализации этой подготовки, которая,

соответственно, имеет целью формирование квалифицированного работника, способного к выработке стратегий профессионального развития в результате самообразования. Это является одной из важнейших предпосылок дальнейшей профессиональной реализации его как специалиста

В связи с этим перед высшей школой стоит задача разработки более эффективных технологий обучения и создание условий, которые были бы ориентированы на стимулирование самообразования студентов.

Ключевые слова: *профессиональная подготовка, самообразование, компетентность, самообразовательная компетентность, формирование самообразовательной компетентности.*

FORMATION OF SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE FUTURE EDUCATORS PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

Tetiana Potapchuk, doctor of Pedagogical Sciences (Ed.D.),
Professor of the Department of Theory and Methods of Preschool and Special
Education of the SHEE "Precarpathian National Vasyl Stefanyk University"

Nadija Kravets, PhD, associate professor of the
department of theory and methods of preschool and special education
State Pedagogical University "Vasyl Stefanyk Precarpathian National University"

In the article self-education as a component of professional training acts as a way to implement it. In this context, the self-education of future educators, we mean the process that ensures the continuity of raising the educational level and expanding the information field of professionals, improving the quality and raising the level of their competence and professionalism, related to personal development and participation in general and pedagogical culture. Serves to form a worldview, because the student is the subject of management of their own educational activities during professional training.

Based on the analysis of different approaches to the definition of "self-educational competence" in the context of this study, we consider this term as an integrative phenomenon characterized by stable internal motivation, the formation of professionally significant personal qualities, skills and abilities to organize cognitive personality. search activities aimed at a continuous process of professional development; and is an integral part of the professional competence of the specialist and an indicator of the success of his professional activity.

Given the above, it is possible to state the close connection between the concept of "self-education" and the concept of "vocational training"; self-education should be understood as a way to implement this training, which, accordingly, aims to form a skilled worker capable of developing strategies for professional development as a result of self-education. This is one of the most important prerequisites for further professional realization of him as a specialist

In this regard, higher education faces the task of developing more effective learning technologies and creating conditions that would be focused on stimulating students' self-education.

The purpose of the article is to theoretically substantiate the key concepts "educator", "future educator", "self-education", "competence", "formation of self-educational competence".

Methods: analysis, systematization and generalization of psychological and pedagogical literature in order to clarify the state of development of the research problem and clarify the conceptual apparatus.

Keywords: *professional training, self-education, competence, self-educational competence, formation of self-educational competence.*